

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Doktryna wolności słowa

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Prawo - przedmioty do wyboru Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Prawa i Administracji Poziom studiów studia jednolite magisterskie Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2023/24 Kod zajęć 10PRAPWS.54N.16195.23 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane	
Koordynator zajęć	Sandra Hildebrandt, Michał Urbańczyk		
Prowadzący zajęcia	Michał Urbańczyk		
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Student/ka zdefiniuje podstawowe instytucje związane z wolnością wypowiedzi. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego, europejskiego i amerykańskiego odnoszące się do wolności wypowiedzi i jej granic wraz z odnoszącymi się do nich kluczowymi wyrokami sądów. Na bazie zdobytej wiedzy będzie potrafił/-a wskazać granice wolności wypowiedzi w demokracji liberalnej oraz dokonać ich krytycznej oceny, ze szczególnym uwzględnieniem mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych oraz naruszenia dobrego imienia i prywatności.
C2	Student/ka zdefiniuje zjawisko mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych, naruszenia dobrego imienia i prywatności w wybranych kontekstach prawnych i politycznych. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego, europejskiego i amerykańskiego odnoszące się do mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych, naruszenia dobrego imienia i prywatności i jej granic wraz z odnoszącymi się do nich kluczowymi wyrokami sądów. Na bazie zdobytej wiedzy będzie potrafił/-a wskazać relacje i zależności między wolnością wypowiedzi a innymi prawami, wolnościami, dobrami, interesami i wartościami chronionymi konstytucyjnie oraz dokonać krytycznej oceny tych relacji.
C3	Student/ka zdefiniuje ograniczenia wolności wypowiedzi wynikające z przepisów prawa karnego. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego, europejskiego i amerykańskiego odnoszące się do ww. ograniczeń wraz z kluczowymi wyrokami sądów. Student/ka zdefiniuje ograniczenia wolności wypowiedzi wynikające z przepisów prawa cywilnego. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego i europejskiego odnoszące się do ww. ograniczeń wraz z kluczowymi wyrokami sądów.

Wymagania wstępne

Podstawowa wiedza o państwie i prawie (w zakresie treści programowych Prawoznawstwa). Brak szczególnych wymagań w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	opisuje historyczną ewolucję idei i teorii dotyczących wolności słowa i jej granic w myśli europejskiej i anglosaskiej.	PRA_K5_W05, PRA_K5_W06	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
W2	definiuje i opisuje istotę i funkcje swobody wypowiedzi w systemie prawno-politycznym, definiuje i opisuje podstawowe uzasadnienia wolności wypowiedzi na gruncie prawa konstytucyjnego oraz filozofii prawa.	PRA_K5_W02, PRA_K5_W03, PRA_K5_W15, PRA_K5_W17	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
W3	definiuje i opisuje kluczowe regulacje i instytucje z zakresu praw człowieka odnoszące się do wolności wypowiedzi definiuje i opisuje wybrane regulacje i instytucje z zakresu mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych oraz naruszenia dobrego imienia i prywatności	PRA_K5_W07, PRA_K5_W09, PRA_K5_W13	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
W4	definiuje i opisuje podstawowe ograniczenia wolności wypowiedzi zawarte w prawie konstytucyjnym, karnym, cywilnym, europejskim oraz amerykańskim.	PRA_K5_W09, PRA_K5_W10, PRA_K5_W11	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
Umiejętności - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U1	analizuje i porównuje przepisy prawa konstytucyjnego, karnego, cywilnego z zakresu granic wolności wypowiedzi	PRA_K5_U01, PRA_K5_U03, PRA_K5_U04, PRA_K5_U09, PRA_K5_U10	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
U2	analizuje i porównuje przepisy prawa europejskiego i amerykańskiego z zakresu granic wolności wypowiedzi	PRA_K5_U01, PRA_K5_U03, PRA_K5_U04, PRA_K5_U09, PRA_K5_U10	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
U3	prowadzi analizę tekstu prawnego (m.in. wyroki sądowe), interpretuje go oraz prezentuje wnioski w kontekście stosowania prawa w praktyce prawa europejskiego i międzynarodowego oraz wybranych państw.	PRA_K5_U05, PRA_K5_U06, PRA_K5_U07, PRA_K5_U10	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
U4	ocenia obowiązujące regulacje prawne z punktu widzenia ochrony wolności wypowiedzi	PRA_K5_U05, PRA_K5_U06, PRA_K5_U07, PRA_K5_U10	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	ocenia i poddaje krytyce współczesne trendy i zjawiska społeczne (np. polityczna poprawność, rasizm, woke culture, cancel culture) mające wpływ na granice wolności wypowiedzi	PRA_K5_K01, PRA_K5_K02	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
K2	stosuje przepisy i proponuje sposoby prawnego rozwiązania dowolnego konfliktu społecznego, w który zaangażowane jest prawo do wolności wypowiedzi.	PRA_K5_K03, PRA_K5_K06, PRA_K5_K07, PRA_K5_K10	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
K3	prezentuje rozwiniętą umiejętność komunikacji interpersonalnej oraz umiejętność odwoływania się do systemu praw człowieka w jego praktycznym obowiązywaniu w odniesieniu do wolności wypowiedzi.	PRA_K5_K04	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Wprowadzenie. Wolność wypowiedzi jako fundament demokracji liberalnej.	W1, W2	Wykład
2.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie amerykańskim w 1 połowie XX wieku.	W1, W2, W4, U1, U2	Wykład
3.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie amerykańskim w 2 połowie XX wieku i w XXI wieku (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U2, U3, U4, K1	Wykład
4.	Wolność wypowiedzi i jej granice w Konstytucji RP.	W2, W4, U1, K2, K3	Wykład
5.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie karnym (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, K1	Wykład
6.	Obraza uczuć religijnych.	W3, W4, U4, K2	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
7.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie cywilnym (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, U4, K1, K3	Wykład
8.	Mowa nienawiści i nowelizacja kodeksu karnego (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, U4, K1, K3	Wykład
9.	Wolność wypowiedzi i jej granice w orzecznictwie ETPC. Cz. I.	W1, W2, U2	Wykład
10.	Wolność wypowiedzi i jej granice w orzecznictwie ETPC. Cz. II (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, U4, K1	Wykład
11.	Ewolucja liberalnej doktryny wolności słowa w XIX i XX wieku.	W1	Wykład
12.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie międzynarodowym.	W3, W4, U1, U3	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	bardzo dobry (bdb; 5,0): a) bardzo dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) bardzo dobre formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dobry plus (+db; 4,5): a) bardzo dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) dobre formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dobry (db; 4,0): a) dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) dobre formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dostateczny plus (+dst; 3,5): a) dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) poprawne formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dostateczny (dst; 3,0): a) dostateczna znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) poprawne formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; niedostateczny (ndst; 2,0): a) niedostateczna znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) niepoprawne formułowanie poglądów i brak ich racjonalnego uzasadniania.

Literatura

Obowiązkowa

1. M. Urbańczyk, Liberalna doktryna wolności słowa a swoboda wypowiedzi historycznej, Poznań 2009 (fragmenty)
2. A. Demenko, Przestępstwa popełniane przez wypowiedź, Warszawa 2021 (fragmenty)
3. M. Urbańczyk, Ł.D. Bartosik, N. Zagórska [red.], In Search of the Euro-Atlantic Doctrine of Freedom of Speech, Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph, Poznań-Łódź, 2019 (fragmenty)

Dodatkowa

1. A. Demenko, M. Urbańczyk, Politically correct hate speech, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 82 (3), Poznań 2020, s. 77-85
2. M. Urbańczyk, Definiowanie mowy nienawiści w orzecznictwie sądów polskich w sprawach karnych, Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem 42 (1), Wrocław 2020, s. 79-100
3. M. Urbańczyk, E. Rogalska, Złożoność zjawiska mowy nienawiści w pozaprawnym aspekcie definicyjnym, w: Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem 39 (2), Wrocław 2017, s. 117-135
4. M. Urbańczyk, Granice wolności słowa. Ze studiów nad koncepcjami klasyków liberalnej filozofii, w: „Czasopismo Prawno-Historyczne”, T. LVIII, 2006, z.1, s. 21-49
5. M. Urbańczyk, Ochrona czci i godności narodu w polskiej kulturze prawnej, [w:] "Kultura i myśl polityczno-prawna. Materiały z VII Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Doktryn Politycznych i Prawnych Jurata, 28-31 maja 2008", pod red. A. Sylwestrzaka, D. Szopera, A. Machnikowskiej, P. Dąbrowskiego, Sopot 2010, s. 505-515
6. M. Urbańczyk, Amerykańska doktryna wolności słowa w orzecznictwie Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych, [w:] "Społeczeństwo a władza. Ustrój, prawo, idee", pod red. J. Przygodzkiego i M. J. Ptaka, Wrocław 2010, s. 887-897

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Przygotowanie do zajęć	5
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie do zaliczenia	40
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PRA_K5_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego i kreatywnego uczestnictwa w życiu społecznym, jak również jest świadomy szczególnej roli prawa i prawnika w życiu społecznym i w funkcjonowaniu państwa
PRA_K5_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do ponoszenia odpowiedzialności osobistej i społecznej za swoje decyzje
PRA_K5_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do przedstawienia sposobów prawnego rozwiązania dowolnego konfliktu społecznego
PRA_K5_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do komunikacji interpersonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem procesu podejmowania decyzji prawnych
PRA_K5_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do podejmowania i realizowania decyzji (w tym – prawnych) samodzielnie, jak i kolegiąlnie, a w ramach przedsięwzięć grupowych, jest zdolny do przyjęcia roli lidera
PRA_K5_K07	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uzasadnienia swoich decyzji prawnych z odwołaniem się do obowiązującego prawa, jak i społecznie przyjętego systemu wartości
PRA_K5_K10	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do rozwiązywania dylematów moralnych zgodnie z przyjętym społecznym systemem wartości
PRA_K5_U01	Absolwent/ka potrafi analizować prawny kontekst otaczającej go rzeczywistości i analizować ją w oparciu o reguły rozumowania prawniczego i obowiązujące normy prawne
PRA_K5_U03	Absolwent/ka potrafi odnaleźć wszystkie przepisy powszechnie obowiązującego prawa
PRA_K5_U04	Absolwent/ka potrafi przeprowadzić wykładnię prawną podstawowego tekstu prawnego
PRA_K5_U05	Absolwent/ka potrafi zakwalifikować prawnie podstawowe zdarzenie faktyczne na podstawie obowiązującego prawa
PRA_K5_U06	Absolwent/ka potrafi posługiwać się językiem prawnym i prawniczym w stopniu gwarantującym skuteczną komunikację, w tym m.in. właściwie używać pojęć prawnych
PRA_K5_U07	Absolwent/ka potrafi tworzyć podstawowe przepisy prawa wraz z aksjologicznym i prakseologicznym uzasadnieniem
PRA_K5_U09	Absolwent/ka potrafi dokonać pogłębionej pisemnej analizy wybranej instytucji obowiązującego prawa cywilnego, administracyjnego, karnego, finansowego lub gospodarczego
PRA_K5_U10	Absolwent/ka potrafi doskonale poruszać się w obszarze prawa, z którego zyskał specjalistyczną wiedzę
PRA_K5_W02	Absolwent/ka zna i rozumie aksjologię systemu, etyczną istotę prawa, jak również znaczenie prawa dla obywatela, społeczeństwa i państwa
PRA_K5_W03	Absolwent/ka zna i rozumie teoretyczną istotę prawa, a w szczególności rodzaje, treści i funkcje przepisów prawa i norm prawnych, jak również pojęcia prawne
PRA_K5_W05	Absolwent/ka zna i rozumie historyczne i współczesne doktryny prawne
PRA_K5_W06	Absolwent/ka zna i rozumie historyczne kształtowanie się prawa rodzimego i obcego
PRA_K5_W07	Absolwent/ka zna i rozumie ustrojowy kontekst obowiązującego prawa
PRA_K5_W09	Absolwent/ka zna i rozumie obowiązujący rodzimy system prawa, w zakresie jego stanowienia, obowiązywania, wykładni i stosowania
PRA_K5_W10	Absolwent/ka zna i rozumie zasady funkcjonowania instytucji Unii Europejskiej i wzajemne relacje pomiędzy prawem polskim i prawem Unii Europejskiej
PRA_K5_W11	Absolwent/ka zna i rozumie sposoby odnajdowania podstawowych przepisów obowiązującego prawa
PRA_K5_W13	Absolwent/ka zna i rozumie sposoby rozwiązywania praktycznych prawnych przypadków (casusów) na podstawie obowiązującego prawa
PRA_K5_W15	Absolwent/ka zna i rozumie prawo cywilne, administracyjne, karne, finansowe, gospodarcze i międzynarodowe, ma specjalistyczną wiedzę, z co najmniej jednej z tych dyscyplin prawa

Kod	Treść
PRA_K5_W17	Absolwent/ka zna i rozumie powiązania ekonomii, socjologii i filozofii z prawem